

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE LA PRESIDÈNCIA

- 3905** *Reial decret 298/2009, de 6 de març, pel qual es modifica el Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, en relació amb l'aplicació de mesures per promoure la millora de la seguretat i de la salut en el treball de la treballadora embarassada, que hagi donat a llum o en període de lactància.*

La Directiva 92/85/CEE del Consell, de 19 d'octubre de 1992, relativa a l'aplicació de mesures per promoure la millora de la seguretat i de la salut en el treball de la treballadora embarassada, que hagi donat a llum o en període de lactància, va establir, en l'àmbit comunitari, una sèrie de disposicions l'objectiu de les quals era la protecció d'aquest col·lectiu de treballadores especialment sensibles a determinats riscos. Al nostre país, la incorporació de la directiva es va efectuar mitjançant la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, que en el seu article 26, modificat posteriorment per la Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores i, recentment, per la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, preveu la pràctica totalitat de les disposicions de la directiva.

Tanmateix, hi ha un punt de la directiva que no ha tingut una correspondència exacta en la llei, que és el relatiu als dos annexos de la norma comunitària: tant el punt I, que conté la llista no exhaustiva dels agents, procediments i condicions de treball als quals s'ha de prestar especial atenció en l'avaluació de riscos perquè poden influir negativament en la salut de les treballadores embarassades o del fetus; com el II, que inclou la llista no exhaustiva dels agents i condicions de treball respecte als quals ni la treballadora embarassada ni la treballadora en període de lactància es poden veure obligades, en cap cas, a realitzar activitats que, d'acord amb l'avaluació de riscos, suposin el risc d'exposar-s'hi, quan es posi en perill la seva seguretat o la seva salut. La raó perquè aquests annexos no hagin tingut una plasmació literal en les normes espanyoles és que tots dos inclouen relacions no exhaustives, de tal manera que, en el moment de la transposició, es va considerar que incloure aquestes llistes podia induir a pensar erròniament que només havien d'avaluar-se els riscos i adoptar-se mesures respecte dels agents, procediments i condicions de treball inclosos en aquests annexos.

No obstant això, l'experiència adquirida aquests anys ha posat de manifest la necessitat de facilitar la identificació d'aquests agents, procediments i condicions de treball, així com de garantir una aplicació més efectiva de les disposicions de protecció de la maternitat, sense que això suposi limitar els agents, procediments o condicions de treball que fan desencadenar les mesures previstes a l'article 26 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals. Així es va reflectir a la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, que va preveure la necessitat d'adoptar mesures en aquest àmbit com a part integrant del dret de la dona a la igualtat efectiva en el treball. Per a això va atorgar un manament al Govern perquè per reglament integrés el contingut dels annexos de la Directiva 92/85/CEE a l'ordenament jurídic espanyol.

Per això, aquesta modificació normativa no redueix el nivell de protecció ja establert al nostre país respecte a les treballadores embarassades i mares en període de lactància, sinó que pretén facilitar la realització de l'avaluació de riscos sense que això suposi una regressió respecte a les cotes de seguretat ja aconseguides, ja que les dues llistes que ara s'incorporen mantenen el caràcter no exhaustiu que predica la directiva.

Per realitzar el desplegament reglamentari necessari per incorporar els dos annexos s'ha optat per modificar el Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, perquè es considera la norma més idònia per a això,

ja que conté les disposicions de caràcter general relatives a l'avaluació de riscos en el treball. L'apartat u de l'article únic modifica l'article 4.1.b) del Reial decret 39/1997, de 17 de gener, per especificar que, en l'avaluació de riscos, s'ha de tenir en compte la possibilitat que el treballador que ocupi un lloc o l'hagi d'ocupar sigui especialment sensible, per les seves característiques personals o estat biològic conegut, a alguna de les condicions esmentades.

És a continuació d'aquest punt on s'inclou un nou epígraf relatiu a l'avaluació dels riscos respecte a les treballadores embarassades o mares en període de lactància. En un cas es fa referència al nou annex VII del Reglament dels serveis de prevenció, que inclou una llista no exhaustiva d'agents, procediments i condicions de treball que poden influir negativament en la salut de les treballadores embarassades o en període de lactància natural, del fetus o del nen durant el període de lactància natural, en qualsevol activitat susceptible de presentar un risc específic d'exposició, mentre que en l'altre cas es refereix al nou annex VIII del mateix Reglament, dividit en dues parts.

La part A inclou una llista no exhaustiva dels agents i condicions de treball respecte als quals l'empresari, una vegada conegui l'estat d'embaràs, ha d'impedir a la treballadora embarassada realitzar activitats que, d'acord amb l'avaluació de riscos, suposin el risc d'exposició a aquests, quan es posi en perill la seva seguretat o la seva salut o la del fetus; a més, la treballadora en període de lactància no pot realitzar, en cap cas, activitats que, d'acord amb l'avaluació de riscos, suposin el risc d'una exposició als agents o condicions de treball esmentats a la part B del mateix annex, quan es posi en perill la seva seguretat o la seva salut o la del nen durant el període de lactància natural.

Els apartats dos i tres de l'article únic incorporen al Reial decret 39/1997, de 17 de gener, els dos nous annexos, com a annexos VII i VIII, respectivament.

En l'elaboració d'aquest Reial decret han estat consultades les organitzacions empresarials i sindicals més representatives i ha estat escoltada la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball.

En virtut d'això, a proposta dels ministres de Treball i Immigració i de Sanitat i Consum i de la ministra d'Igualtat, amb l'aprovació prèvia de la ministra d'Administracions Públiques, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 6 de març de 2009,

DISPOSO:

Article únic. *Modificació del Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció.*

El Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, queda modificat de la manera següent:

U. El paràgraf b) de l'article 4.1 queda redactat de la manera següent:

«b) La possibilitat que el treballador que l'ocupi o l'hagi d'ocupar sigui especialment sensible, per les seves característiques personals o estat biològic conegut, a alguna de les condicions esmentades.

En particular, als efectes del que disposa sobre l'avaluació de riscos l'article 26.1 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, l'annex VII d'aquest Reial decret inclou una llista no exhaustiva d'agents, procediments i condicions de treball que poden influir negativament en la salut de les treballadores embarassades o en període de lactància natural, del fetus o del nen durant el període de lactància natural, en qualsevol activitat susceptible de presentar un risc específic d'exposició.

En tot cas la treballadora embarassada no pot realitzar activitats que suposin risc d'exposició als agents o condicions de treball inclosos a la llista no exhaustiva de la part A de l'annex VIII, quan, d'acord amb les conclusions obtingudes de l'avaluació de riscos, això pugui posar en perill la seva seguretat o la seva salut o

la del fetus. Igualment la treballadora en període de lactància no pot realitzar activitats que suposin el risc d'una exposició als agents o condicions de treball esmentats a la llista no exhaustiva de l'annex VIII, part B, quan de l'avaluació es desprengui que això pugui posar en perill la seva seguretat o la seva salut o la del nen durant el període de lactància natural. En els casos que preveu aquest paràgraf, s'han d'adoptar les mesures indicades a l'article 26 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, amb la finalitat d'evitar l'exposició als riscos indicats.»

Dos. S'incorpora un nou annex VII amb la redacció següent:

«ANNEX VII

Llista no exhaustiva d'agents, procediments i condicions de treball que poden influir negativament en la salut de les treballadores embarassades o en període de lactància natural, del fetus o del nen durant el període de lactància natural

A. Agents.

1. Agents físics, quan es consideri que puguin implicar lesions fetals o provocar un despreniment de la placenta, en particular:

- a) Xocs, vibracions o moviments.
- b) Manipulació manual de càrregues pesants que suposin riscos, en particular dorsolumbars.
- c) Soroll.
- d) Radiacions no ionitzants.
- e) Fred i calor extrems.
- f) Moviments i postures, desplaçaments, tant a l'interior com a l'exterior del centre de treball, fatiga mental i física i altres càrregues físiques vinculades a l'activitat de la treballadora embarassada, que hagi donat a llum o estigui en període de lactància.

2. Agents biològics.—Agents biològics dels grups de risc 2, 3 i 4, segons la classificació dels agents biològics que estableix el Reial decret 664/1997, de 12 de maig, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball, en la mesura que se sàpiga que els esmentats agents o les mesures terapèutiques que necessàriament comporten posen en perill la salut de les treballadores embarassades o del fetus i sempre que no figurin a l'annex VIII.

3. Agents químics.—Els agents químics següents, en la mesura que se sàpiga que posen en perill la salut de les treballadores embarassades o en període de lactància, del fetus o del nen durant el període de lactància natural i sempre que no figurin a l'annex VIII:

a) Les substàncies etiquetades R 40, R 45, R 46, R 49, R 68, R 62 i R63 pel Reglament sobre classificació, envasament i etiquetatge de substàncies perilloses, aprovat pel Reial decret 363/1995, de 10 de març, o etiquetades com a H351, H350, H340, H350i, H341, H361f, H361d i H361fd pel Reglament (CE) núm. 1272/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 2008, sobre classificació, etiquetatge i envasament de substàncies i mesclures, en la mesura que no figurin encara a l'annex VIII.

b) Els agents químics que figuren en els annexos I i III del Reial decret 665/1997, de 12 de maig, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents cancerígens durant el treball.

- c) Mercuri i derivats.
- d) Medicaments antimetabòlics.
- e) Monòxid de carboni.

f) Agents químics perillosos de reconeguda penetració cutània.

B. Procediments.

Procediments industrials que figuren a l'annex I del Reial decret 665/1997, de 12 de maig, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents cancerígens durant el treball.»

Tres. S'hi incorpora un nou annex VIII, amb la redacció següent:

«ANNEX VIII

Llista no exhaustiva d'agents i condicions de treball en els quals no hi pot haver risc d'exposició per part de treballadores embarassades o en període de lactància natural

A. Treballadores embarassades.

1. Agents.

a) Agents físics:

Radiacions ionitzants.

Treballs en atmosferes de sobrepressió elevada, per exemple, en locals de pressió, submarinisme.

b) Agents biològics:

Toxoplasma.

Virus de la rubèola.

Excepte si existeixen proves que la treballadora embarassada està suficientment protegida contra aquests agents pel seu estat d'immunització.

c) Agents químics:

Les substàncies etiquetades R60 i R61, pel Reglament sobre classificació, envasament i etiquetatge de substàncies perilloses, aprovat pel Reial decret 363/1995, de 10 de març, o etiquetades com a H360F, H360D, H360FD, H360Fd i H360Df pel Reglament (CE) núm. 1272/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 2008, sobre classificació, etiquetatge i envasament de substàncies i mesclures.

Les substàncies cancerígenes i mutàgenes incloses a la taula 2 esmentades en el "Document sobre límits d'exposició professional per a agents químics a Espanya" publicat per l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball per a les quals no hi hagi valor límit d'exposició assignat, de conformitat amb la taula III del document esmentat.

Plom i derivats, en la mesura que aquests agents siguin susceptibles de ser absorbits per l'organisme humà.

2. Condicions de treball.–Treballs de mineria subterrànica.

B. Treballadores en període de lactància.

1. Agents químics:

Les substàncies etiquetades R 64, pel Reglament sobre classificació, envasament i etiquetatge de substàncies perilloses, aprovat pel Reial decret 363/1995, de 10 de març, o H362 pel Reglament (CE) núm. 1272/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 2008, sobre classificació, etiquetatge i envasament de substàncies i mesclures.

Les substàncies cancerígenes i mutàgenes incloses a la taula 2 relacionades en el "Document sobre límits d'exposició professional per a agents químics a Espanya" publicat per l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball per a les quals no

hi hagi valor límit d'exposició assignat, de conformitat amb la taula III del document esmentat.

Plom i derivats, en la mesura que aquests agents siguin susceptibles de ser absorbits per l'organisme humà.

2. Condicions de treball.–Treballs de mineria subterranis.»

Disposició addicional única. *Avaluació de les disposicions contingudes a l'article únic.*

En el termini de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret, el Ministeri de Treball i Immigració ha d'avaluar el funcionament de les disposicions contingudes a l'article únic amb el fi de valorar la necessitat d'actualitzar o modificar els agents, substàncies o procediments de treball recollits en els annexos VII i VIII del Reial decret 39/1997, de 17 de gener, així com d'incorporar-hi les modificacions que es puguin produir en la normativa comunitària sobre la matèria.

L'avaluació s'ha de realitzar amb l'informe previ dels ministeris de Treball i Immigració i de Sanitat i Consum, i s'ha de traslladar aquesta informació a la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball.

Disposició derogatòria única. *Abast de la derogació normativa.*

Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin al que disposa el present Reial decret.

Disposició final primera. *Habilitació reglamentària.*

S'autoritza el ministre de Treball i Immigració, amb l'informe previ de la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball, per dictar totes les disposicions que siguin necessàries per a l'aplicació del que estableix el present Reial decret.

Disposició final segona. *Incorporació de dret de la Unió Europea.*

Mitjançant aquest Reial decret s'incorporen al dret espanyol els annexos de la Directiva 92/85/CEE del Consell, de 19 d'octubre de 1992, relativa a l'aplicació de mesures per promoure la millora de la seguretat i de la salut en el treball de la treballadora embarassada, que hagi donat a llum o estigui en període de lactància.

Disposició final tercera. *Entrada en vigor.*

El present Reial decret entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 6 de març de 2009.

JUAN CARLOS R.

La vicepresidenta primera del Govern
i ministra de la Presidència,
MARÍA TERESA FERNÁNDEZ DE LA VEGA SANZ